

Estera.

Igrokaz v štirih dejanjih.¹ — Po svetopisemskem besedilu priredil p. Jeronim Knoblar.

Osebe:

Asver, perzijski kralj.

Estera, kraljica.

Tori,

Edisa, } dvorjanke, Judinje.

Sonu,

Gata, } dvorjanki, paganki.

Vasi,

Mardohej, Esterin stric.

Aman, kraljevi minister.

Zara, njegova žena.

Ben Azarija, Jud, krošnjar.

Perzijski častnik, podčastnik,
nekaj **vojakov**.

Nekaj kraljevih **dvornikov**.

Služabnik Amanov.

Abiga, služabnica na kraljičinem
dvoru.

Služabnica dvorjanke Gata.

I. dejanje.

Velika dvorana v staroperzijskem slogu: kraljičina soba z razgledom na mesto Suzo.

1. prizor.

(Estera sedi na prestolu; pred njo pevke s harfami. Ob njeni desni in levi dvorjanke: Edisa, Sonu, Tori, Gata in Vasi. Pojo s spremljevanjem harf:

Naj slavospev ti naš zveni, gospa,
me se poklanjamo ti, Estera!
Zlata te diči krona, milostna,
zares ti vredna trona si kraljevega!

Med sklepnimi akordi harf pevke denejo roke križem nad prsi, se poklonijo Esteri in odidejo, za njimi ravnotako harfenistinje. Okoli kraljice ostanejo le Edisa, Sonu, Tori, Vasi in Gata odideta za pevkami.)

Estera: Res, ginjena sem; kako si prizadevajo okrajšati mi dolgočasne dneve na dvoru. Toda, oh, moje srce je vkljub temu vedno otožno —

¹ Kralj Asver ali Kserkses je okoli l. 485. pr. Kr. zasedel perzijski prestol. Bil je vnuk kralja Cira, ki je l. 538. pr. Kr. Judom dovolil vrnitev iz babilonske sužnosti v Palestino. Veliko se jih je vrnilo, še več pa jih je ostalo v Perziji: med njimi, kakor je videti, tudi starši Mardoheja. Mardohej je bil pri Asveru dvorni uradnik. Bil je stric lepe Estere. Dvorniki so kralja Asvera opozorili nanjo. Kralju se je tako dopadla, da jo je povzdignil k časti kraljice namesto zavržene njene prednice Vasti. — Na kraljevem dvoru je živel tedaj tudi neki Amintas, Macedonec; sv. pismo ga imenuje Amana. Bil je sin odličnega Perzijanca Bubaresa in Gigaje, sestre macedonskega kralja Aleksandra. Kralj Asver ga je imel zelo v časti ter je poslušal njegov svet. Aman je sovražil Jude sploh, Mardoheja pa še posebno. — Tisti čas je kralj zbiral denar za vojsko zoper Grke. Njegov oče Darij je namreč izgubil bitko proti njim pri Maratonu (490. pr. Kr.). Sin se je hotel maščevati. Za vojsko je treba denarja. Aman je kralja opozoril na bogate Jude. Očrnil jih je pri kralju kot upornike in svetoval, naj jih kot nadležne tujce zatre, njihovo premoženje pa zapleni. Kralj izda res tozadeven ukaz, ki bi se imel izvršiti dne 13. meseca Adar (25. marca). — Mardohej opozori Estero na nevarnost. Ta gre h kralju, razkrinka Amana in reši Jude.

Edisa: Kako govori naša kraljica? Žalost je legla na tvoje srce, enako večernemu mraku na zemljo?

Sonu: Torej ti niso mogle naše pesmi razveseliti duše in razjasniti mračnega tvojega obličja, gospa?

Tori: In me, tvoje dvorjanke, bi te tako rade videle zopet veselo!

Estera: Ah, ljube moje! Kako naj bom vesela? Glejte, je li me ne spominja vse naokrog v tej dvorani in zunaj po mestu, po deželi, da nisem tam, kjer je bival od nekdanj moj rod, v deželi očetov, ki so častili edino pravega Boga, Jahve? — Glejte te podobe! Maliki so, ki jih časti perzijsko ljudstvo, čigar kraljico me je naredil moj gospod in kralj Asver — maliki, pravim, gnusoba v očeh Gospoda, mojega Boga. — In moj rod? — Ni li stiskan od sovražnih nam malikovalcev? — Jaz sem kraljica, moj rod, izvoljeno božje ljudstvo, pa je suženj! — Kako bi se mogla pri tem spominu veseliti kraljevske svoje časti?

Edisa: Tudi moja mati je velikokrat slavila svojo nekdanjo domovino v deželi Izrael in vselej je končala z vzdihljajem: Ljubi moj otrok! Ti ne veš, kako lepo je tam, kako vse lepše, kakor tu med tujci, malikovalci!

Estera: Glejte, sedaj razumete mojo žalost! (Povzdigne roke): O domovina, o tempelj, o Bog mojih očetov, zakaj tako ponižuješ svoje ljudstvo? (Vse molče nekaj časa, zamišljene.)

Tori: Gospa moja in kraljica! Dovolj, da te motim v tvoji pa tudi v naši žalosti!

Estera (nekaj časa tiho, nato): Govori, Tori. Kaj bi mi pač mogla povedati v tolažbo?

Tori: Gospa! se li spominjaš junaške žene Judite, o kateri pripovedujejo čudovite reči naši očetje? Kako je obvarovala svoje ljudstvo babilonske sužnosti! — Tebi, o Estera, ni treba seči po meču;

— drugo orožje ti je dal Gospod, da ga uporabiš v prid našemu ljudstvu. — Glej, kraljeva krona te krasi: porabi svojo moč in oblast — stopi pred kralja, prosi ga, naj brani Izraelov rod krivic, ki se mu gode v tej deželi!

Sonu: Lepa je ta misel, o Tori! Toda, oh, zdi se mi, da ne bo nič iz tega. — Kralj ve ceniti delavsko moč Izraela: kdo mu bo lomil kamenje, kdo žgal opeko? To dela sedaj naš rod. Vidiš, ljuba Tori, zastonj — ker neizvedljiv je tvoj svet.

Estera: Oh, da, res je, kar praviš, Sonu; zastonj bi bila moja pot h kralju, če bi tudi mogla k njemu. — Ve veste, da je pod smrtno kaznijo prepovedano vsakomu, in tudi meni, priti nepoklican pred kralja. — In če pridem ter s tem zapadem smrti, komu bi bilo s tem pomagano? Moje ljudstvo bi bilo na slabšem nego je sedaj: kar namreč morem, storim za svoj rod na skrivnem. Očitno ne smem pokazati, da sem Judinja; zato še kralj ne ve.

(Med temi besedami vstopi služabnica **Abiga** in čaka pri vratih, da neha Estera govoriti. Estera jo ugleda.)

2. prizor.

Estera: Kaj boš povedala, ljuba **Abiga**? (**Abiga** stopi korak bliže, sklene roke križem, se pokloni in reče):

Abiga: Slava ti, kraljica! **Mardohej**, kraljevi služabnik, čaka v preddvoru.

Estera: Kaj je rekel **Mardohej**, da mi sporôči?

Abiga (se zopet pokloni): **Mardohej** želi takoj govoriti z mojo gospo in kraljico.

Estera: Pojdi, povej mu, da precej pridem; pelji ga v mojo sprejemno sobo.

Abiga (se kakor prej pokloni, rekoč): Slava ti, kraljica! (Odide.)

Estera: Dobri **Mardohej**! Kako je skrben! Moj lastni oče ne bi mogel storiti več zame kakor on, moj stric. — Ne pustim ga čakati! — Prijateljice, z Bogom! — Ti, Tori, spremljaj me! (**Dvorjanke** se priklonijo.)

Tori: Kakor ukazuješ, gospa! (Odide z **Estero**.) (**Sonu** in **Edisa** pospravljata tuintam po dvorani.)

Sonu (čez nekaj časa **Edisi**): Zopet ta Tori! Vedno le Tori in zopet Tori! Kako ji je k srcu prirastla! — In me druge? Smo li slabše kakor Tori? Ali ne istega rodu, istega stanu, ravnotako zvesto vdane kraljici kakor Tori? Toda Estera odlikuje vedno le njo.

Edisa: Ne jezi se, Sonu! (Ji dene roko na ramo): Tori je mehkega srca in nežnega čuvstva, bolj kakor ti; zato jo ima kraljica rajši. Saj tudi tebe ne zaničuje — pa ti si ji prevesela, preživahna; slišala si, kaj teži kraljico in nas vse: beda našega ljudstva, ki se malo zлага s tvojjo veselostjo.

Sonu (zamahne z roko): Ah! Kaj je to, če sem vesela! Z vso žalostjo ne bomo me predrugačile usode Izraela, če si kraljica ne upa iti pred kralja. — Bodimo zadovoljne, da se nam dobro godi. Me nismo krive nesreče našega ljudstva, ampak naši očetje, ki se niso hoteli vrniti v deželo Kanaan, ko jih je dobri kralj Cir izpustil iz sužnosti. — Kaj moremo me za to?

Edisa: Ne bodi taka! Ne privošči hudega svojemu rodu, ki bridko čuti, da je le tujec v deželi **Asvera**, našega kralja. Si li pozabila, kako so naši ljudje zadnjič, ko smo bile z **Estero** na izprehodu, pri trdem delu otožno peli pesem iz preroka **Jeremija**? Saj si sama rekla, da ti je v srce segla. — Glej, tu ima Estera bukve preroka **Jeremija**. (Vzame z mize knjigo.) Ponoviti jo hočem, poslušaj! (Bere):

Pomisli, o Gospod, kaj se nam je prigodilo; ozri se in poglej naše osramočenje.

Naša deležnina je prišla na tujce, naša hiša na zunanjike.

Sirote smo brez očeta, naše matere so kakor vdove.

Vodo svojo za denar pijemo, svoja lastna drva kupujemo.

Za vrat nas gonijo, trudnim ne dajo pokoja... (Čujejo se koraki.)

Sonu (se ozre proti vratom): Kdo neki prihaja? (**Gre** pogledat.) **Dvorjanki Gata** in **Vasi** sta!...

Edisa: Ti paganki! Po palači postopata pa jezik imata oster; dobro, da ju Estera pozna in ne posluša!

Sonu: Semkaj gresta. Jaz ju ne maram poslušati; pojdiva! (Odideta skozi nasprotna vrata.)

3. prizor.

Gata in **Vasi** (vstopita v živahnem pogovoru).

Gata: Posebno to-le jezi **Amana**, kraljevega ministra — tako mi je pravila njegova žena — da **Marhodej** nikdar noče po naši šegi v pozdrav poklekniti pred njim.

Vasi: Kdo je to, **Mardohej**? Včasih sem že čula to čudno, trdo ime, za osebo se nisem zmenila.

Gata (prezirljivo): Ah! eden nižjih služabnikov, vratar kraljeve palače!

Vasi: In tak človek se drzne odrekati prvemu kraljevemu svetovalcu, **Amanu**, dolžno čast? Kolika predrznost!

Gata: **Mardohej** se sicer izgovarja na svojo vero, češ, po **Mojzesovi** postavi mi je prepovedano, koleno pripogibati pred človekom, kar se spodobi le pred Bogom.

Vasi: Kaj? Jud je **Mardohej**? Fej! Tega nisem vedela.

Gata: Da, Jud je; davno bi ga bil Aman že zapodil iz službe, pa to ni tako lahko!

Vasi: Zakaj ne! Ministru ne bo težko odsloviti vratarja!

Gata: To seveda ne. Toda znano ti je, da je kralj pred dobrim letom dal obesiti dva dvornika, Bagatana in Tareta, ki sta se zarotila zoper njegovo življenje. Zaroto je odkril ravno ta Mardohej. Bil je prej ubog delavec v nekem kraljevem kamen-

SLIKE IZ PERZIJE: POŽIREK VODE

lomu: tu je po naključju zalotil zarotnike in jih naznanil kralju. V plačilo ga je kralj nastavil kot zvestega podložnika za svojega vratarja. To je en vzrok, da mu Aman ne more do živega.

Vasi: A tako? Potem je seveda težko.

Gata: To pa še ni vse. Glavni vzrok, da se Mardoheju ni treba bati Amana, je drug. — Vendar ni posebno varno o tem govoriti.

Vasi: Zakaj ne!

Gata: Lepa Estera, naša kraljica, je baje Mardohejeva hči, četudi pravi sama, da je le njegova

bivša rejenka. Estera ve, da bi kralj ne vzel Judinje za svojo kraljico.

Vasi: Tako? Estera Judinja? In tega kralj ne ve?

Gata: Ne, ne ve!

Vasi: To je sramota za nas! Toliko je perzijskih deklet, lepših kot je Estera, in ta Judinja je kralja oslepila!

Gata (prime Vasi za roko): Tiho, tiho, ne tako glasno! — Da, res je, kar praviš, tudi mene to grize. — Toda potrpi, kmalu bo bolje.

Vasi (potihoma): Kaj praviš: kmalu bo bolje? Jeli Estera padla v nemilost pri kralju, enako svoji prednici Vasti? Si li izbira kralj drugo? A! — sedaj razumem, zakaj je Estera tožila, da je kralj že več dni ni velel poklicati k sebi.

Gata: Motiš se, ljuba Vasi. Ni tako: Estera je še vedno v milosti pri kralju. Toda Aman je njej in vsem Judom prisegel pogin.

Vasi: Tako? — To mi je čisto novo! Povej, zakaj pa?

Gata (bolj potihoma): Ne tukaj in ne sedaj; povedala ti bom pozneje. Jaz imam sedaj službo pred kraljičinim dvorom, saj veš! V dveh urah sem zopet prosta, pridi v mojo sobo potem. — Še nekaj: Abiga, dvorjanka, mi je pravila, da je Mardohej pri Esteri.

Vasi: Tako? Pa ne da bi kaj slutil, kaj se za Jude pripravlja? (Gresta proti izhodu.)

Gata: Mogoče, toda neverjetno. Aman je premeten. Zdrava torej, na svidenje!

(Zagrinjalo pade.)

II. dejanje.

Kraljičina zasebna soba z razgledom na vrt, odičena s preprogami, cveticami itd. Estera sedi za mizo, njej nasproti Mardohej. V žepu ima kraljevo pismo, ki ukazuje uničiti Jude.

1. prizor.

Estera: Stric, povej mi, kaj te teži? Tvoje obličje je nenavadno resno, tvoje vedenje potrto.

Mardohej: Veš li za gotovo, Estera, da sva sama, da naju nihče ne sliši? Pri Jahvi, Bogu naših očetov, to, kar ti imam povedati, ni za vsako uho.

(Estera ploskne z rokami, Gata vstopi in se s prekrižanimi rokami prikloni.)

Gata: Slava ti, gospa in kraljica! Kaj ukazuješ?

Estera: Gata, poklič mi Tori; tebe odvežem za danes od službe, pojdi na svoj dom.

Gata: O gospa, zakaj to? Ali ti nisem tudi jaz zvesta služabnica?

Estera: Že dobro; vem, da si mi vdana, toda pojdi in stori, kar ukazujem. (Gata se kakor prej prikloni in odide. Tori vstopi čez nekaj časa z običajnim poklonom.)

Estera: Ljuba Tori! Ti si mi zvesta, nate se zanesem; skrbi, da nihče ne prestopi praga mojega preddvora, dokler ti ne rečem!

Tori (se prikloni križemrok): Zgodilo se bo, kakor ukazuješ, kraljica! (Odide.)

Estera: Tako! Zdaj sva sama. Mardohej, govori!

Mardohej (potegne pismo iz žepa, razburjeno): Estera, kaj praviš ti k temu pismu? (Ji poda pismo.)

Estera (bere; roke ji omahnejo, prestrašeno pogleda Mardoheja): Mardohej! je li je to mogoče! (Bere še enkrat naglas):

najsti dan meseca Adarja, da se hudobneži v enem dnevu pogreznejo v podzemlje in naši državi vrnejo mir, ki so ga razdrli. (Estera položi pismo na mizo.)

Mardohej: Izvedel sem, da so kraljevi poslanci s pismom že odšli po deželi k posameznim oblastnikom.

Estera (žalostno): Torej prodani smo.— Vendar odkod to sovraštvo Amanovo do nas? Da ti ne pripogiblješ kolena pred njim, to vem, da ga jezi. Toda umljivo bi bilo, ako bi zato le tebi stregel po življenju, tako pa je prisegel pogin vsemu našemu narodu. Mardohej, kaj praviš ti k temu?

SLIKE IZ PERZIJE: VOJAŠKO ŠOTORIŠČE

Asver, veliki kralj od Indije do Etiopije, sporoča knezom in namestnikom svojega kraljestva pozdrav!

Gospodujem mnogim narodom in hočem, da moji podložniki pokojno živijo. Ko sem pa vprašal svoje svetovalce, mi je Aman, prvi med njimi, ki v mo-drosti in zvestobi ostale presega, povedal, da je po vsej zemlji razkropljeno neko ljudstvo, ki je po svojih postavah nasprotno vsemu narodu in zaničuje kraljeva povelja in razdira slovo med ljudstvi. Ko smo to izvedeli in videli, da se eno samo ljudstvo upira vsemu človeškemu rodu in ima napačne postave in kali mir in edinost nam podložnih pokrajin, smo ukazali, naj se vsi, katere zaznamuje Aman, ki je prvi za kraljem, pokončajo z ženami in otroki vred štiri-

Mardohej: Ljuba Estera! Ne poznaš li Amana pohlepneža? Kdo zna bolj dreti podložne kot on? Odkod njegovo bogastvo?

Estera: A tako? Meniš li, da ga v oči bode premoženje Judov?

Mardohej: Nič drugega. Naši ljudje so pridni in podjetni, Perzijani pa leni in nerodni. Vsak dan imamo priliko videti in okušati njihovo nevoščljivost. To Aman ve. Torej mu ne bo težko nahujskati ljudstvo na naš rod, kakor hitro bi dobil od kralja za to dovoljenje. In kakor vidiš, ga ima že v roki.

Estera: Toda neumljivo mi je, kako je mogel Aman pregovoriti kralja k takemu dejanju. Saj je naše ljudstvo mirno in redno plačuje davke.

Mardohej: Tudi temu sem izvedel vzrok. Ni mi treba šele opozarjati te, kako peče Perzijane pred petimi leti izgubljena bitka pri Maratonu. Ta sramota žge kralja. Rad bi se maščeval. Zato zbira že nekaj let sem za novo vojsko potrebni denar. — Aman ga je opozoril na premožne Jude. Po njegovi cenitvi je vredno njihovo premoženje milijone. Kako jih dobiti? Svetoval je kralju, naj da Jude razglasiti za nadležne tujce, ki so po svojih postavah nasprotni drugim narodom; ki zaničujejo kraljeva povelja in razdirajo slogo med ljudstvi s svojim posebnim značajem. Kralj je poslušal njegov svet, kakor razvidiš iz pisma, in Amanu poveril izvršitev. — Aman ve, da bo mnogo našega zlata in srebra obviselo na njegovih prsih. Razumeš sedaj, Estera?

Estera (dvigne roke): Torej denar in zopet denar! Temu molohu naj bo žrtvovano vse naše ljudstvo! Mardohej, kaj nam je storiti?

Mardohej (pobito molči nekaj časa; potem): Jaz sam ne vem. Z orožjem se braniti, ne kaže, ker nas je premalo. Bežati nimamo kam. (Molčita oba nekaj časa. Nato)

Mardohej: Eno sredstvo imamo še, če se še to ponesreči, potem smo izgubljeni!

Estera: Govori, Mardohej. Katero sredstvo?

Mardohej: Govori ti pri kralju za nas in reši nas smrti!

Estera (se strahoma zgane): Mardohej! Vsi kraljevi služabniki in vse pokrajine, ki so pod njegovo oblastjo, vedo, da mora takoj umreti vsakdo, mož ali žena, ki vstopi, ne da bi bil pozvan, na kraljevi dvor, če ne vzdigne kralj zlatega žezla v znamenje milosti. — Kako naj torej pridem h kralju, ker me že več dni ni pozval k sebi?

Mardohej (odločno): Kakor hočeš, Estera! Toda to vedi: Nikar ne misli, da rešiš svoje življenje, ker si v kraljevi palači. Amanu je znano, da si Judinja. Lahko mu bo kralja pregovoriti, da žrtvuje tudi tebe, četudi si kraljica. Spomni se svoje prednice Vasti; vsled kake malenkosti je padla pri kralju v nemilost. Ti si pa Judinja, hči smrti zapadlega ljudstva. S teboj kralj ne bo delal izjeme. In kdo ve, je li nisi zato dospela do kraljevske časti, da si pripravljena za ta čas!

Estera (sklene roke in gleda proti nebu): Gospod moj in Bog naših očetov, ki si edini naš kralj, pomagaj nam zapuščenim! (Čez nekaj časa:) Mardohej! Pojdi in zberi vse Jude, ki jih najdeš v Suzi in molite zame! Ne jejte in ne pijte tri dni in tri noči. — Jaz se bom s svojimi služabnicami ravnotako postila. — Potem pojdem h kralju, dasi bom delala proti postavi, ker nisem pozvana. Če mogoče, naj moja kri reši ljudstvo! (Vstane v znamenje, da je avdicenja končana.)

(Zagrinjalo pade.)

2. prizor.

(Preprosta, pa okusno opremljena soba.)

Gata (jezno odlaga dvorjansko obleko): Odslovila me je Estera. Tori je velela poklicati, to hinavko. Vedno se ji liže. Že ve, zakaj. No, dolgo ne bo več trajala Esterina slava; zato bo že Aman skrbel, in Tori in Sonu in Edisa in vse druge, ki jih Estera tako odlikuje, bodo tudi spoznale, da so one Judinje in me Perzijanke. (Vasi vstopi.) O ljuba Vasi, dobro, da si tako kmalu prišla!

Vasi: Slučajno sem šla mimo tvojega stanovanja, tvoja hišina mi je povedala, da si že doma. Kako to? Saj bi imela sedaj pravzaprav službo na dvoru pri Esteri.

Gata (razburjeno): Ne morem ti dopovedati, kako sem jezna. Ta vsiljiva Tori! Kraljica me je poslala ponjo in mene odslovila, češ, sedaj te ne potrebujem več. To se pravi toliko kakor: Izgubi se! Tebi ne zaupam!

Vasi: A tako? Domov te je poslala. — Zakaj pa?

Gata: Poslušaj! Kakor veš, je Mardohej prišel k avdijenci. Ko mi je Estera ukazala, naj pokličem Tori, sem opazila, da je Mardohej nenavadno bled in razburjen. Veš, da me je radovednost imela, kaj hoče Mardohej pri Esteri: stopila sem za preprogo pri vratih; tu sem potem čula, kako je kraljica rekla Tori: Ti si mi zvesta, nate se zanesem, skrbi, da nikdo ne prestopi praga mojega preddvora, dokler ti ne rečem. — Te besede sem ujela, in nato mi seveda ni preostajalo drugega, kakor oditi, da me Tori ne najde pri vratih.

Vasi: Škoda, da nisi mogla čuti, kaj sta se pogovarjala Estera in Mardohej. Kaj neki imata? Meni se le zdi, da je Mardohej izvohal, kaj namerava Aman.

Gata: Mogoče! Da, skoraj verjetno! Danes v jutro sem namreč opazila nenavadno živahnost med kraljevimi služabniki: sedlali so konje poslancem, ki so kmalu nato odjezdili. Poslala sem vprašat, kam gredo. Gotovega sicer nisem izvedela drugega, kakor to, da nesejo poslanci posameznim oblastnikom kraljevo pismo, ki govori o Judih.

Vasi: Zdi se mi, da je kraljevim služabnikom pač več znanega iz kraljevega pisma, kakor nama. Na poti k tebi sem med vojaki stražniki ujela nekaj besed: govorili so o Judih in o plenu.

Gata: Imaš prav, Vasi, tudi jaz sem včeraj opazila neko nenavadno sovražnost naših vojakov do Judov. Prej se niso dosti zmenili zanje; včeraj pa so pograbili nekega Juda, gredečega mimo glavne stražnice, se norčevali iz njega, ga vlekli za brado in uganjali burke z njim, dokler ni prišel poveljnik straže in jih ugnal, Juda pa zapodil.

Vasi: Vidiš, da sem imela prav, ko sem rekla, da je Mardohej najbrže na sledi Amanovim naklepom in da je zato prišel k Esteri!

Gata: Kaj naj stori Estera? H kralju ne sme, dokler ni klicana, in če bo klicana, gotovo ne bo za drugo, kakor da okusi kraljevo jezo, ker ga je prav po judovsko okanila za krono. — Pomisli! Estera — Judinja — kraljica! Asver ne mara Judov, zato jih stiska, kjer more.

Vasi: Veselilo me bo, ako bom videla Estero ponižano. Sita sem že njene hinavske sladkosti.

Gata: Veš kaj, Vasi, pojdiva na vrt: tu je prevroče. Govoriva lahko tudi potoma o dogodkih, ki jih res nestrpnost pričakujem. Ha, Estera ponižana! (Vstaneta in odideta.)

(Zagrinjalo pade.)

3. prizor.

Estera (v črni spokorni halji, z razpuščenimi lasmi, kleči z razprostrtimi rokami pred stolčkom in moli): Gospod moj, ki si edini naš kralj, pomagaj mi zapuščen. Ti, o Gospod, si izvolil Izrael izmed vseh narodov za večni delež. Toda grešili smo pred tvojim obličjem in zato si nas izročil v roke našim sovražnikom! (Se skloni na stolček in bere na njem dolgo molitev): Pravičen si, o Gospod! Sedaj jim pa ni dovolj, da nas tlačijo s bridko sužnostjo; sklenili so ugonobiti nas, uničiti tvoje obljube. — Ne daj, Gospod, svojega žezla tistim, ki nič niso, da se ne bodo posmehovali našemu poginu. — Spomni se, Gospod, in pokaži se nam ob času naše stiske; daj mi poguma, Gospod, kralj bogov in vse oblasti: — položi pravo besedo v moja usta pred levovim obličjem in izpremeni njegovo srce, da bo sovražilo našega sovražnika Amana, da pogine on in vsi, ki so z njim. — Nas pa reši s svojo roko in pomagaj meni, ki nimam druge pomoči, nego tebe, Gospod. Ti veš, da sem prisiljena, da zaničujem znamenje svoje visokosti in časti, ki je na moji glavi ob dnevih, ko se očitno pokažem, in da ga ne nosim ob dnevih svoje samote. — Tvoja dekla se ni veselila, odkar je pripeljana semkaj, razen v tebi, Gospod, Abrahamov Bog. O Bog! nad vse mogočni, usliši glas tistih, ki nimajo nobenega drugega upanja; otmi nas iz roke hudobnežev; reši mene moje stiske! (Vstaja počasi in govori): Poklicati hočem svoje zveste dvorjanke in jim razodeti nevarnost: tudi one naj vedo, kaj nas čaka. (Tleskne z rokami in gre k sedežu.)

Edisa (vstopi, prestrašena sklence roke in stopi korak nazaj): Kraljica, gospa! Ti žaluješ! Smem li vedeti, zakaj?

Estera: Ne sedaj! Edisa! Pokliči še Sonu in Tori! Izvedele boste še vse prekmalu! (Edisa se naglo priklone in odide.)

Estera: O Bog! Kako naj jim povem strašno novico? Revice bodo vse iz sebe! Toda, čemu skrivati pred njim, kar bo v kratkem vedel vsak človek v mestu.

Edisa (pride s Tori in Sonu; priklonijo se običajno): Gospa, glej tu svoje dvorjanke; povedala sem Sonu in Tori, da žaluješ!

Estera (sede na stol): Sedite, ljube moje! (Sedejo na nizke stole k nogam Esteri. Molče nekaj časa.)

Tori (sklene roke): Govori, Estera! Kaj te teži? Čemu si nas poklicala?

Sonu: Ti veš, gospa, da smo ti vdane, da je tvoje veselje naše veselje, tvoja žalost naša žalost.

Estera (vzdihne globoko): Povedati vam moram, da se nam bližajo žalostni dnevi! Sovražniki našega rodu niso mirovali prej in ne mirujejo sedaj. Ve poznate Amana in njegovo sovraštvo do Judov. (Dvorjanke molče pritrdijo.) To sovraštvo raste, posebno pa zadnji čas, odkar je moj stric Mardohej razkril zaroto zoper kralja, v katero je bil baje zapleten tudi Aman. Jasnih dokazov proti Amanu Mardohej do sedaj še nima. Toda Aman sluti, da mu bo Mardohej nevaren, dokler bo živ. Zato je sklenil ugonobiti ga in ne samo njega, ampak vse Jude, nas vse. (Dvorjanke prestrašene planejo pokoncu.)

Edisa (s prestrašenim glasom): Nas vse? Tudi tebe in druge vse? Kako je to mogoče? Saj si kraljica; kako bi si upal Aman stegniti svojo roko nad te in tvoj rod?

Estera (dvorjankam z roko migne, naj zopet sedejo): Edisa, si li pozabila moje prednice Vasti? Visoko povzdignjena je zaradi malenkosti globoko padla. In kralj Asver, bo li Esteri prizanesel, četudi je kraljica, ko izve, da je Judinja? bo li meni prizanesel, ko ima na izbiro obilo drugih, Perzijank? — Ne, ne, moja kraljevska čast ne bo rešila ne mene, ne vas, ne našega rodu. — Je pač drugi nad nami, ki vlada človeška pa tudi kraljeva srca, to je Bog naših očetov!

Tori: Res, kdo nas bo rešil, ako ne Gospod naš vsemočni Bog!

Estera: Prav imaš, Tori! V njega zaupajmo, njega prosimo pomoči! — Zato sem vas poklicala, da ve, ki ste mojega rodu, z menoj vred prosite Gospoda, naj nas reši iz rok Amana, našega sovražnika. Jaz sem že slekla kraljevsko obleko in oblekla, kakor vidite, oblačila primerna joku in žalovanju; namesto dragih mazil sem glavo potresla s pepelom in prahom; poniževala bom svoje telo s postom. — Storite tudi ve tako z menoj vred. Mogoče, da se nas Gospod usmili in nas reši. Čez tri dni pa bom šla pred kralja prosit za svoje ljudstvo. (Dvorjanke se spogledajo.) Tako mi je svetoval Marhodej, in tudi ti že enkrat, Tori!

Son u (vzbunjena vstane): Veš, kraljica, kaj to pomeni? — Tvojo neizogibno smrt, ako prideš nepoklicana pred kralja! (Sede.)

Edisa: Gospa, opusti to misel! Našlo se bo drugo sredstvo, da prekrizamo Amanu črni naklep.

Ester a: Svetuj mi, Edisa, kaj drugega? — Ne moreš? — ne veš kaj boljšega? — Glej, ne preostaja mi nič drugega. — Ali se spominjaš, kaj mi je svetovala nedavno Tori? — Naj posnemam ju-naško Judito, naj stopim pred kralja in ga prosim, da brani Izraelov rod krivic, ki se mu gode. — In sedaj, ko mu preti največja krivica, smrt, naj varujem

svoje življenje, zapravim pa pri tem življenje tisočev svojih rojakov? — In kaj mi je rekel Mardohej? — Ester a, nikar ne misli, da rešiš svoje življenje, ker si v kraljevi palači! — Ako namreč sedaj molčiš, bodo Judje rešeni morebiti na kak drug način, ti pa in hiša tvojega očeta bosta pokončana. — In kdo ve, nisi li zato dospela do kraljevske časti, da si pripravljena za ta čas?

Tori (se vzdigne): Kraljica, jaz pojdem s teboj!

Edisa in Son u: Medve tudi, dovoli, da umrjeva s teboj! (Vse tri pri teh besedah padejo k nogam Esteri, ki si z rokami zakrije obraz.) (Konec.)

(Zagrinjalo pade.)

V zgodnjem jutru.

Zložil Vekoslav Remec.

Murnovemu spominu.

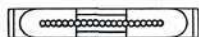
Še v snu globokem
zemlja spi,
nad njo se megla
gosta bdi.

In v sanjah polje
šepeta
od koprnenja
trepeta:

Da skoraj prišla
bi pomlad
in prišel kmet bi
je zorat! . . .

Jaz grem po stezi
sam in tih,
poln želj in misli
jutranjih.

Poslušam polja
skrit šepet —
bogve zakaj jaz
nisem kmet?

Čez polja bogata . . .

Zložil G. Koritnik.

Čez polja bogata, čez poljane zlate
moje pesmi tiho odhajajo v svate,
svečane z nadami v krilu zelenem,
popasane z mečem v bridkosti izkaljenem.

Oči so njih blisk, njih dih je svoboda,
v brezkončnost razlita od svoda do svoda,
razpaljene grudi, od solnca ožgane,
boré se na vetru kot hrast sred poljane!

Od solnca do solnca se klic njih razliva,
njih moč je ljubezen in misel živa,
njih up je bodočnost, ki misli in hoče,
ki v noči ne pada in v boli ne joče!

Estera.

Igrokaz v štirih dejanjih. — Po svetopisemskem besedilu priredil p. Jeronim Knoblehar.

III. dejanje.

1. prizor.

(Kraljeva dvorana, na sredi ob steni prestol; kralj sedi na njem, obdan od dvornikov, častne straže; v roki ima kraljevsko žezlo. — Estera v kraljevskem blišču vstopi, ko se dvigne zagrinjalo. Opira se na dvorjanko Tori. Edisa in Sonu ji neseta vlečko. Pri njenem vstopu vsi začudeno gledajo proti vratom. Kralju se obraz potemni. — Estera se zgrudi na kolena; dvorjanke jo prestrežejo v roke, medtem kralj naglo vstane s prestola, stopi k Esteri, položi desnico na njeno ramo in reče s prijaznim glasom:)

Kaj ti je, Estera? Jaz sem tvoj brat: z menoj imaš enake pravice, ničesar se ne boj! — Ti ne boš umrla; le zate ne, pač pa za vse druge je dana ta postava. — Pristopi in dotakni se žezla!

Estera (še vedno sklonjena, kleči molče in se ne upa pogledati kralja).

Kralj (ji položi žezlo na ramo): Estera, zakaj ne govoriš?

Estera (se nekoliko vzdigne): Videla sem te, gospod, kot božjega angela in moje srce se je zgrozilo strahu pred tvojim sijajem. Čudovit si, gospod, in tvoje obličje je polno milosti. (Zgrudi se zopet kakor v omedlevico, dvorjanke ji hočejo pomagati, kralj se prikloni k njej, dvorniki jo pomilovalno obstopijo.)

Asver: Estera, Estera, vstani, ne boj se! (Dvorjanke jo dvigajo.) Kaj hočeš, kraljica? Kakšna je tvoja prošnja? Če bi tudi želela polovico kraljestva, dobila jo boš!

Estera (podpirana od dvorjank vstane in, naslonjena na Tori, s slabotnim glasom): Če je kralju všeč, pridi danes k meni, in Aman s teboj, k obedu, ki sem ga pripravila.

Asver: Obljubim ti, da pridem, in Aman z menoj! To je tako mala prošnja, da se ti ni bilo treba toliko bati, Estera!

Estera: O gospod moj in kralj, zame je velika milost!

Asver (sede zopet na prestol): Vedi, da imaš k meni vedno prost vhod, da zate izrecno preklicujem postavo, ki brani nenapovedanemu priti h kralju.

Estera (po perzijski šegi počasi poklekne in se s čelom dotakne tal pred kraljem): Hvala ti, o kralj! jaz sem tvoja služabnica in ti moj gospod! (Zopet vstane in odhaja.)

Asver (ji prijazno migne z roko v slovo): Pojdi v miru, Estera! (Nato se obrne k dvornikom in reče): Vi

pa sporočite Amanu, naj pride danes k meni na dvor, da me spremlja k obedu, ki nam ga je pripravila kraljica!

(Zagrinjalo pade.)

2. prizor.

(Soba, orientalsko odličena. Pri oknu sedi Amanova žena Zara in šiva preprogo ob mali mizici.)

Aman (vstopi jako razburjen, vrže ogrinjalo po stolu in pravi jezno): Kaj takega pa še ne! Ta predrznež — ta smradljivi Jud — in to meni — Amanu — kraljevemu ministru! (Gre po sobi.)

Zara: Kaj pa je, Aman?

Aman: Zopet me je ta Mardohej žalil!

Zara: Pomiri se, Aman! Ni vredno jeziti se zavoljo zaničljivega Juda!

Aman: Kdo se ne bi jezil! Poslušaj, kaj mi je naredil! Ko sem danes prišel od kraljice Estere, ki me je, kakor veš, s kraljem vred povabila k obedu — je ta Mardohej slonil ob dvornih vratih: drugi služabniki so pripognili, kakor se spodobi, koleno v pozdrav, ta Jud pa me je zaničljivo pogledal in mi z očitnim preziranjem obrnil hrbet.

Zara: Tako? To je seveda skrajno predrzno!

Aman: Ne samo predrzno, naravnost nesramno! Meni je seveda kri zavrela in dasi ni moja navada, prepirati se s služabniki, ušlo mi je vendar v jezi, da sem zavpil: Prokleti Jud, čakaj, kmalu boš čutil, kdo je Aman! — Bliskoma se je na te besede obrnil Mardohej, stopil tik pred mene, pljunil pred menoj na tla in rekel: Aman, spomni se Bagatana in Tareta, kraljevih dvornikov, ki sta pred letom visela pred kraljevo palačo: morebiti bi vedela povedati, kdo ju je zapeljal v zaroto zoper kralja!

Zara (sklene prestrašeno roke): Za božjo voljo! Menda vendar Mardohej ne sluti, da si bil ti, Aman, sporazumljen z onima dvema?

Aman (se strahoma ozre okoli): Molči, Zara! Stene imajo ušesa. (Sede Zari nasproti in reče bolj tiho): Vrag vedi, kako je Mardohej prišel do te sumnje! — Če jo pove kralju ali pa Esteri, moja glava ni zadosti trdna, da ne bi odletela!

Zara (vije roke): O Aman, Aman, kaj bo, kaj bo? Vidiš, kolikokrat sem ti pravila, da zatiraj svojo jezo nad Mardohejevim obnašanjem: Jud ni vreden, da ga pogledaš.

Aman (mahne z roko): Ne pridiguj sedaj: povej, če veš, kaj naj storim, da odvrnem nevarnost! Zakaj

če Mardohej sluti, kaj se pripravlja za Jude in da sem jaz kralja pregovoril, naj jih zatre, potem bo izkušal po Esteri kralja opozoriti na zaroto in na njenega povzročitelja. Namesto Judov bo Asver dal umoriti mene in tebe in najine otroke!

Zara (vsa iz sebe, gleda Amana): Aman, skrbi, da takoj zapreš Mardoheju usta za vselej; preden je prepozno!

SPOMENIK PETRU VELIKEMU — TESARJU

Aman (pomisli, potem): Dobro, takoj jutri grem h kralju pritožiti se, da me je neki Jud razžalil in da sem ga dal zato obesiti. Kralj gotovo ne bo vpraševal, kdo je bil ta Jud: saj je itak že dal povelje, naj se Judje pomore 12. meseca Adarja; danes je že 8. dan; par dni prej ali slej. (Žuga s pestjo.) Čakaj, Mardohej, jutri boš visel, preden bo večer! (Tleskne z rokami.)

Služabnik (vstopi in se orientalsko prikloni): Kaj ukazuješ, gospod?

Aman: Pošlji koga k vojaškemu poveljniku, naj dá jutri navsezgodaj postaviti za kraljevim vrtom pri mestnih vratih 50 komolcev visoke vislice.

Služabnik (se prikloni kakor prej): Takoj, gospod! (Odide.)

Aman: Tako! Dal bi ga sicer obesiti še danes, pa se bojim, da bi Estera prezgodaj izvedela, kaj se je z Mardohejem zgodilo. Potem ne bi bilo nič z obedom, h kateremu sem zopet povabljen!

Zara: Kako? Kam si povabljen?

Aman: Zopet k Esteri.

Zara: Saj si bil danes tam!

Aman: Res je. Toda ko je kralj vprašal, česa si Estera še želi, mu je zopet rekla: Moje želje in moje prošnje so te-le: Če sem milost našla v kraljevih očeh in če je kralju všeč, pridita kralj in Aman zopet k obedu, ki ga bom jutri pripravila: potem bom odkrila svoje želje!

Zara: Kaj ima Estera, da te sploh vabi? Meni se to sumljivo zdi. Aman, pazi!

Aman: Kaj ima? Nič nima. Vsa neumna je na kralja, prvič zato, ker je oni dan ni zapodil in kaznoval, ko je prišla nepoklicana na dvor; drugič pa zato, ker se mu prilizuje. In mene vabi, ker ve, da imam vplivno besedo pri kralju.

Zara: Tvoja glava, tvoj svet, Aman! Jaz se pa le bojim, da nekaj pri tem ni v redu.

Aman: A, kaj? Vse bo v redu, ko bo že enkrat visel Mardohej. Ta preklicani Jud! Čakaj, razbojnik! Zara, kdaj bo večerja?

Zara: Ob solnčnem zahodu! Greš li še kam?

Aman: Da; s kraljevim blagajnikom bi še danes rad govoril, saj veš, zaradi Judov in njihovega zlata, ki ga po smrti pač ne bodo več rabili. (Vstane in vzame ogrinjalo.) Torej večerja ob solnčnem zahodu!

Zara: Da! Pridi kmalu!

Aman (gre proti vratom in se ogrinja): Pridem! (Zagrinjalo pade.)

3. prizor.

(Prizorišče podoba vrta ali gozda: perzijski podčastnik pride na oder, in zakliče:) Tu sem prinesite!

(Dva vojaka prineseta vislice na oder, drugi jih spremljajo; eden ima vrvi, drugi kladivo, zagozde itd.)

En vojak: Kje jih postavimo?

Podčastnik (se ozira okoli in išče pripravnega prostora): Kar tukaj-le bo dobro. Videle se bodo daleč naokoli, kar je glavna reč, da bodo ljudje imeli večji strah.

Drugi vojak: Za koga jih pa postavimo?

Podčastnik: Zate, če ne boš tiho!

Vojak: Oho! Danes še nisem pri volji, za eno stopinjo povišan biti: zato ste podčastniki!

Podčastnik: Molči, zgaga! Če te ni volja povišan biti, te bom velel ponižati pod št. 25, če jo poznaš? (Vojaki se zakrohotaajo.)

Prejšnji vojak (se popraska za ušesi): Poznam jo, še predobro: bom rajši tiho.

Podčastnik: Dobro zate! (Medtem postavijo vislice in eden vrže zanjko nanje. — Čujejo se koraki; vojaki gledajo v smeri, odkoder nekdo prihaja; na prizorišču se prikaže Jud, krošnjar. Ko zagleda vojake, se vidno prestraši.)

Podčastnik: Imaš li slabo vest, Ben Azarija, da si se nas tako ustrašil?

Jud: Zakaj bi imel slabo vest Ben Azarija? Pošten je Ben Azarija, nikogar še ni goljufal, nikomur nič ukradel, nikomur ... (Vojaki se zakrohotaajo.)

Podčastnik: Ti, pa ne goljufal? Hahaha! Tebe sama goljufija vkup drži!

Jud: O gospod! ...

Podčastnik: Kar tiho bodi! Vidiš tu -le (pokaže na vislice) lepo pripravo, dobro za tvoj vrat; davno si jo že zaslužil!

Jud (odskoči za korak nazaj. Vojaki se divje smejejo. Jud se prime za vrat): Ben Azarija ni za take šale, njegov vrat pa še manj, gospodje! Kupite rajši kaj! Ben Azarija ima same lepe reči! (Odvezuje krošnjo, vojaki si migajo z očmi.)

Eden vojakov: Kaj imaš lepega?

Jud: Samo imenitne, potrebne reči, pa vse napol zastonj. Izvolite pogledati! (Izvede pisano blago.) Glejte najboljšo svilo iz Indije: dam jo z lo poceni; vredna je trikrat toliko!

Podčastnik (prime za svilo in jo ogleduje): Ti preklicani goljuf! Prvič to ni svila, vsaj čista ne — drugič si jo pa ti, Ben Azarija, najbrže ukradel!

Jud: O jerum! Ben Azarija ukradel! — To ni svila? — Bog Abrahamov, Izakov in Jakopov mi je priča, da ...

Drug vojak (vleče medtem iz krošnje verižico ponarejenih biserov): Pusti Abrahama in druge svoje stare judovske očete v miru in povej, koliko hočeš za to -le igračo. Ampak toliko ti rečem, da dobiš precej mastno klobuto, ako boš malovredno blago nesramno visoko cenil.

Jud (prestrašen pogleda vojaka): Kako? — nesramno? — Če rečem, da so ti biseri pristni iz Rdečega morja, kjer jih je Mozes sam nabral, ko je šel z našimi očeti čez morje, če to rečem, kaj pravite, gospodje?

Vojak (zamahne z roko nad Judom): Ti slepar! (Jud odskoči. Medtem mu izmakne drug vojak denarnico iz krošnje in jo vtika v žep.)

Jud (vidi tatvino, plane k vojaku, začne vpiti): Pomagajte, pomagajte, tatje, roparji, mene reveža hočejo oropati, o Abraham, o Izak, o Rebeka! Kam sem zašel?

Podčastnik (plane nadenj, ga zgrabi za ramo in potisne od krošnje proč: drugi spravljajo v žepe, kar dobe v krošnji): Boš tiho, pokveka judovska!

Jud: Pomagajte, pomagajte!

En vojak: Zamaši mu usta!

Drug vojak: Kar na vislice ž njim; poizkusimo, če bodo držale!

Vojaki (se zakrohotaajo): Dobro, dobro, primite ga! (Zgrabijo ga in vlečejo.)

Jud (se brani in vpije): O jerum, o Rebeka, o moji otroci, o Samuel, o Rahel, o Abraham ...

(Nenadoma stopi perzijski častnik med vojake. Z osornim glasom): Kaj se godi tu? Kaj počnete?

Vojaki (spuste Juda, se zravnajo po vojaško pokonci).

Jud (pade na kolena pred častnika in tarna): Okradli so Ben Azarija pa obesiti so ga hoteli za plačilo. O moje blago, o biseri, o Abraham ...!

Častnik: Vstani in poberi se!

Jud (vstane, pobira krošnjo in tarna še dalje: eden vajakov ga sune z nogo: Jud se zvali po tleh).

Častnik: Ali ste končali ukazano delo?

Podčastnik: Da, gospod!

Častnik: Torej v vrsto! (Vojaki se zvrste.) Odidite! (Krenejo po vojaško in odidejo.)

(Zagrinjalo pade.)

IV. dejanje.

1. prizor.

(Dvorjanka Gata pri Vasi na njenem domu; pozneje pride še Zara, Amanova žena. — Miza, trije stoli.)

Gata (sedi pri mizi): No, kaj takega pa še ne! Jaz nisem verjela svojim lastnim očem!

Vasi (pospravlja po sobi): Temu Judu kaj takega! Temu Mardoheju izkazovati kraljevske časti! In Aman, prvi minister, mu je moral voditi konja za uzdo.

Gata: Potem pa tisto klicanje: Tako se časti, kogar hoče kralj počastiti!

Vasi: Jaz le ne morem razumeti, kako je vse to prišlo! Kralj Asver je sicer čudak v svojih namenih in dejanjih, toda da bo svojega ministra vdinjal pri vratarju in še Judu zraven za konjskega hlapca, to naj razume, kdor more!

Služabnica (odpre vrata in zakliče): Nje Svetlost kneginja Zara! (Vstopi žena Amanova; služabnica ji naredi globok poklon.)

Vasi in Gata (obenem): Pozdravljena, kneginja!

Vasi: Kolika čast, da prihaja tvoja Svetlost v moj dom! Dolgo te že ni bilo pri meni! (Medsebojno priklanjanje.)

Gata: Odloži, odloži, ljuba Zara! Vidim, vsa razburjena si, pomiri se!

Zara: Lepa hvala, ljuša Gata! Vajina prijaznost mi dobro dé! Saj vesta, kaj se je zgodilo! (Medtem ji Vasi prinese stol, vse sedejo.) Kaj takega mojemu možu? Knezu Amanu? in meni, kneginji? Čast moje hiše je uničena; sram me je, iti med ljudi.

Vasi: Res, nezaslišano; medve sva že govorili in ugibali, kako je vse to prišlo; pa nisva toliko pametni, da bi našli vzrok temu kraljevemu ravnanju.

Gata: Zmešalo se mu menda ni, podobno pa je, da nemara pri njem tu gori (kaže na čelo) ni vse v redu.

Zara: Ah, poslušajta me! Vzrok vem jaz, povedal mi ga je Aman, ko je smrtnobled in divji od jeze prišel domov od te procesije z Mardohejem. — Vidita, to je prišlo tako-le: Snoči kralj ni mogel spati. Dal si je zato prinesiti zgodbe prešlih časov, kroniko svoje hiše. Dvornik, ki je imel nočno službo v kraljevi predsobi, mu je bral iz njih. Med drugim tudi to, kako je Mardohej razkril zaroto lansko leto. Kralj je dvornika vprašal, kakšno čast in plačilo je prejel Mardohej za to. Dvornik mu je rekel, da drugega nič kakor to, da je Mardohej sedaj vratar v kraljevi palači. — Drugo jutro je moj mož prišel po navadi na dvor, kralju poročat o vladnih zadevah. — Nenadoma ga kralj vpraša: Kaj naj se zgodi možu, ki ga želi kralj počastiti? Aman je opravičeno menil, da ima kralj njega v mislih. Saj poznate, ljube moje, mojega moža, kako zvest služabnik je svojega gospoda! Zato je pač rekel, naj se zvestemu služabniku tako zgodi, kakor je perzijska navada: namreč mož, ki ga želi kralj počastiti, naj se obleče v kraljeva oblačila, posadi na konja iz kraljevega hleva, naj se mu položi na glavo krona in prvi izmed kraljevih knezov naj vodi njegovega konja po mestnih ulicah in naj kliče: Tako se časti, kogar hoče kralj počastiti! Torej moj mož je le to nasvetoval, kar je bilo od nekdaj v navadi. — Sedaj pa si mislita presenečenje Amanovo, ko mu je kralj rekel: Hiti, vzemi obleko in konja in stori, kakor si povedal, Judu Mardoheju, ki sedi pred dvornimi vratmi! Moj mož je seveda kar okamenel, ko je to slišal. Kdo ne bi bil osupnjen ob takim povelju? Toda izvršiti ga je moral. Jaz za vse to nisem nič vedela; mislila pa sem, da me bo kap zadela, ko sem potem videla ta izprevod.

Gata: To je bila od kraljeve strani velika brezobzirnost.

Vasi: Naravnost gorostasno je, kneza postaviti Judu za strežaja!

Zara: Bojim se, da to ponižanje še ni vse, kar je moral moj mož in ž njim jaz doživeti. Zato sem mu tudi rekla: Mardohej te bo izpodrinil, on je Jud, Judje so premeteni; zraven je pa še, kakor

pravijo, oče kraljice Estere. Ta je zopet strašno v milosti pri kralju. Včeraj je bil kralj pri njej pri obedu in tudi Aman z njim. Estera se je tako sladkala kralju, da ga je kar očarala. Ena beseda iz njenih ust, in Mardohej bo to, kar je zdaj Aman.

Gata: Tega menda vendar ne; Juda pa res ne potrebujemo za prvega ministra.

Vasi: Seveda ne; toda pomisli, Estera je tudi Judinja, in vendar kraljica.

Zara: Na to sem Amana tudi jaz opozorila: ni mi hotel verjeti. Sicer pa, je rekel, bo tako danes najbrže imel priliko pri obedu Esteri prekrizati račune. Lahko si mislita, s kakimi čuvstvi v srcu se je odpeljal ravnokar h kraljici, kamor je s kraljem vred zopet bil povabljen k obedu. — Mene ni strpelo več doma, zato sem prišla k vama, prosit sveta in pomoči zoper te Esterine in Mardohejeve spletke. Svetujta mi, kaj mi je storiti? (Nekaj časa molk.)

Gata: Hm! Tu je težko svetovati, vendar mislim, da ne bo prišlo do tega, da bi Mardohej kdaj dobil vplivno besedo pri kralju. Asver ga je pač počastil po navadnem perzijskem načinu, kar pa najbrže ne bo imelo dalekosežnih posledic.

Vasi: Mogoče, mogoče tudi ne! Edino upanje je, da 12. dan tega meseca perzijski vojaki ne bodo delali izjeme med Judi, ko se bo šlo za to, da se le-ti popolnoma zatro. Seveda, nemogoče ni, da Estera vzame Mardoheja v svoje varstvo. Treba bo kralju dopovedati, da je tudi Estera Judinja in da ga je prevarila, ko se mu je vsilila. — Seveda, če ne bo tajila svojega rodu.

Gata: Aman naj gleda, da dobi neovrgljivih dokazov za to, da je Estera Judinja: če bi to ne šlo, v skrajni sili, naj Aman podkupi vojaškega poveljnika, da vojaki umore Mardoheja, četudi bi bil pod Esterinim varstvom. V splošni zmešnjavi ne bo to tako težko!

Zara: To bo še najbolje. Hvala ti, Gata, za dobri svet. Zanašam se, da bosta na dvoru molčali o tem današnjem pogovoru. Amanu bom povedala vajin svet. Vesta obe, da moj mož ni umazan, kadar gre za plačilo za storjeno uslugo! — Sedaj pa moram iti. Lepa hvala za vajino prijaznost. (Vstanejo.) Pomirila sem se nekoliko v vajini družini. Vabim, obiščita me kmalu!

(Zagrinjalo pade.)

2. prizor.

(Kraljčina dvorana z razgledom na vrt. Obred pri Esteri. Strežejo dvorniki in dvornice. Kralj sedi na levem, ožjem koncu dolge mize, Estera na njegovi desnici, Aman na levici.

Drugi po vrsti na desno in levo.)

Kralj (pije iz čaše; potem): Kakšna je tvoja želja, Estera, reci, da ti jo izpolnim? Kaj hočeš,

da se zgodi? Če želiš tudi polovico mojega kraljestva, dobiš jo.

Estera (vstane, pomakne stol nazaj, poklekne pred kraljem, dene roki križem čez prsi): Če sem milost našla v tvojih očeh, o kralj, in če ti je všeč, daruj mi moje življenje, za katero te prosim, in moj rod, za katerega vzdihujem.

Kralj (osupel): Kaj govoriš, Estera? Darujem naj ti tvoje življenje in tvoj rod? Jaz ne razumem, kaj hočeš s tem reči!

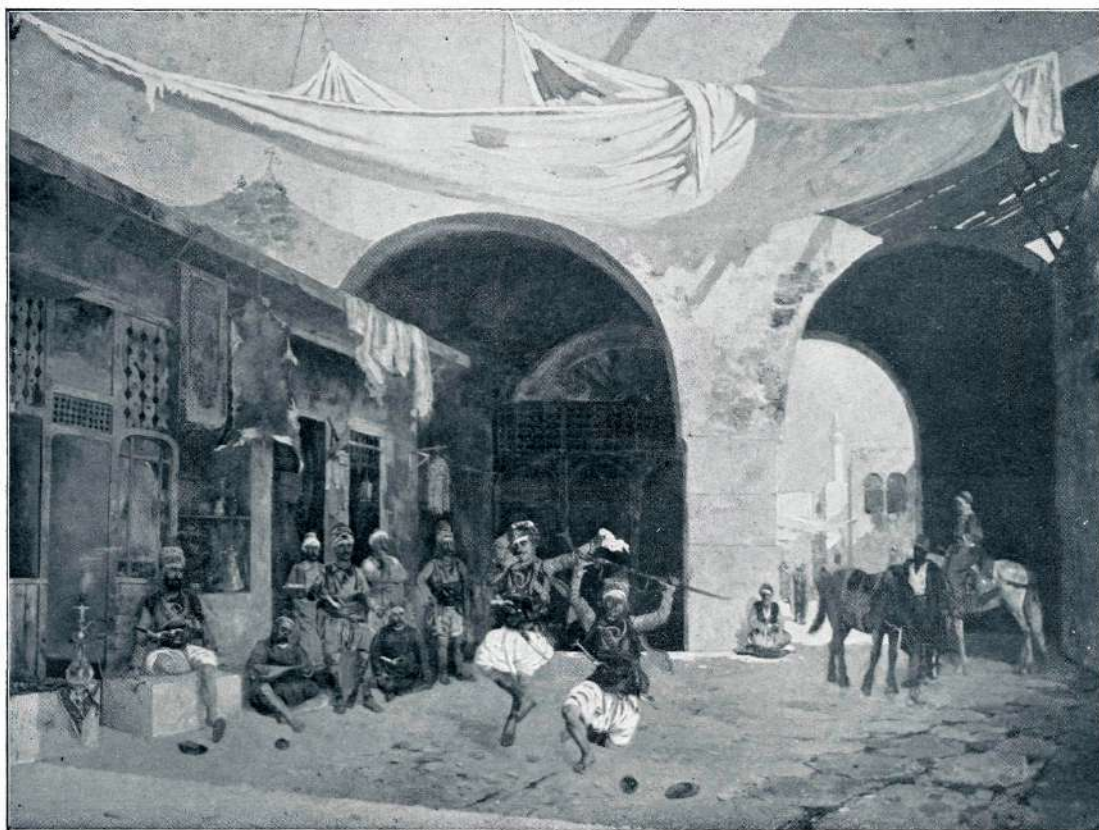
Aman (stopi korak nazaj, prestrašen gleda kralja in kraljico, potem povese glavo).

Kralj (ga srdito meri z očmi od nog do glave, in stopi daleč proč nazaj od njega).

Aman (pade Esteri k nogam, sklone se do tal): Estera, usmiljenje!

Kralj: Primite ga! (Dvorniki zgrabijo Amana.)

Dvornik: Pred mestnimi vratmi, o kralj, je tram, ki ga je pripravil Aman za Mardoheja; petdeset kornolcev je visok!

ALBANSKI VOJNI PLES

Estera: O moj gospod in kralj! Vedi, da sem jaz Judinja: izdani smo, jaz in moj rod, da bomo podavljani! Kralj, v tvojem imenu je že izšel tozadevni ukaz. Naš sovražnik je to storil, grozovitost ukaza pa pade nazaj na kralja!

Kralj (skoči pokonci. Tudi Aman in nekaj dvornikov vstane, dvorjanke se preplašene stisnejo druga k drugi): Kdo je in kakšno moč ima, da se drzne kaj takega storiti?

Estera (vstane, dostojanstveno pokaže s prstom na Amana): Naš sovražnik in protivnik je ta-le hudobni Aman! — Vedi, o kralj, da je bil z obema dvornikoma, ki si ju dal pred letom obesiti, v zvezi. Mardohej ima dokaze za to!

Kralj: Obesite Amana nanj! (Aman se hoče iztrgati iz rok dvornikov.)

Kralj (stopi k Esteri, jo prime za roko; obrneta hrbet prizoru).

(Zagrinjalo pade.)

3. prizor.

(Kraljeva dvorana: kralj v vsem sijaju sedi na prestolu sredi dvorane, obdan od dvornikov. Majhen dvornik drži na blazini zlat diadem, drug drži v rokah bel, z zlatom obšit kraljevi plašč. Pred kraljem kleči na enem kolenu Mardohej; zraven kralja na desni prazen sedež, pripravljen za Mardoheja.)

Kralj: Mardohej! moj zvesti služabnik, opora mojega prestola! Ti si mi rešil življenje, ko si odkril zaroto zoper mene. Opozoril si me na gada,

ki sem ga gojil na svojih prsih. Aman, glava zarote, me je ukanil, pa prejel je že tudi plačilo. — Povejte mi, moji prijatelji, kaj naj storimo možu, čigar zvestoba je čistejša nego solčni žarek, globokejša nego morje, večja nego moje kraljestvo?

Eden dvornikov: Počasti ga, o kralj, kakor se časti tisti, kogar hoče kralj častiti.

Kralj: To sem že enkrat storil, ali to mi je premalo. Počastiti ga hočem drugače! (Vzame diadem z blazine in ga dene Mardoheju na glavo.) Mardohej! vreden si, da te krasí krona časti in zasluženja! (Vzame plašč in ga ogrne Mardoheju.) Glej, zvesti moj služabnik, kraljevo oblačilo! Ni ga v mojem kraljestvu, ki bi bil vrednejši, da ga nosi! (Sname prstan z roke in ga natakne Mardoheju.) Glej, dobri prijatelj, prstan zvestobe, s katerim ti ozaljšam močno roko, pripravljeno braniti svojega kralja! (Nato kralj vstane, prime Mardoheja za roko in ga pelje k sedežu ob svoji desnici.) Tu semkaj sedi, na mojo desnico. Vreden si biti moja desna roka, moj prvi svetovalec. Tvoj prijatelj je moj prijatelj, tvoj sovražnik moj sovražnik! Dvorniki, izkažite mu dolžno čast!

Dvorniki (se priklanjajo in kličejo): Slava Mardoheju, prijatelju kralja, slava, slava!

Kralj: Sedaj pokličite Estero. Naj se tu pred mojim obličjem veseli poveličanja svojega drugega očeta.

Eden dvornikov (hiti klicat Estero. Kraljica pride v spremstvu dvorjank. Tori ji nosi vlečko).

Estera (poklekne sama pred kraljem in se mu prikloni do tal): Velel si me poklicati, o kralj; glej tu svojo služabnico!

Kralj: Estera, kraljica! Glej Mardoheja! Poveličal sem ga! Kaj želiš, da storim tebi?

Estera: Če je kralju všeč in sem milost našla v njegovih očeh, prosim, naj se z novimi pismi prekličejo prejšnja Amanova, sovražnika Judov, s katerimi se ukazuje njihovo pokončanje. Kako bi namreč mogla jaz in Mardohej prenašati smrt in moritev svojega naroda?

Kralj: Amanovo hišo sem dal tebi, Estera, in njega sem dal obesiti, ker se je drznil napasti Jude. Pišita torej knezom in oblastnikom mojega kraljestva, da je preklicano povelje zoper Jude: pismo naj zapečati Mardohej z mojim prstanom!

Mardohej (vstane, poklekne ob Esterini strani na eno koleno in zakliče): Slava ti, o kralj! (Vzdigne desnico): Pri Bogu mojih očetov ti zatrjujem, odslej zanaprej v vsem svojem kraljestvu ne boš imel zvestejših podložnikov, kakor smo Estera in jaz in moj rod!

(Zagrinjalo pade.)

4. prizor.

Alegorična skupina: Estera, obdana od dvorjank in dvornikov kleči pred živo podobo Matere božje, ki ima krono iz 12 zvezd na glavi: razprostrte roke nad klečečimi gleda proti nebu. Nad njo napis: **Le zate ne, pač pa za vse druge je dana ta postava.**

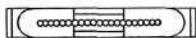

Negotovost.

Zložil Anton Medved.

Človek toliko je vreden,
kolikor velja pred Bogom.
Ali kdo je tega veden,
koliko velja pred Bogom?

Bog prikaže se mogoče
in izreče hvalo komu.
Ali kdo verjeti hoče,
da se je prikazal komu?

Sebi v album.

Zložil Vekoslav Remec.

Iz grenkih ur, nemira, koprnenja
naj ti veliki, sveti dan vzbrsti,
ko se odkrije ti namen življenja
in, kar le sluti duh, uzro oči!

